

Magyar Regionális Tudományi Társaság XX. Vándorgyűlés
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Budapest, 2022. október 6–7.

Egyedi kormánydöntések a gazdaságfejlesztésben

Józsa Viktória

ügyvezető, Nord Consult Kft.

MRTT elnökségi tag

Az előadás szerkezete

- Bevezetés
- Regionális támogatások az Európai Unióban
- Az EKD rendszer fő sajátosságai
- A befektetésösztönzési rendszer korszakolása és az átalakulási folyamat
- A vizsgálandó tényezők
- Következtetések, jövőbeli kérdések

Bevezetés – állami támogatás

Állami támogatás: Bármiféle, egy uniós ország által adományozott vagy állami erőforrásokból bármilyen formában adott támogatás, amely **torzítja a versenyt vagy azzal fenyeget** azáltal, hogy bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk előállítását **előnyben részesíti**, az uniós országok közötti kereskedelemre gyakorolt hatása miatt, szükségképpen összeegyeztethetetlen a belső piaccal.

- Az állami támogatás jelenlétét **4 halmazati kritérium** jelzi:
 - a támogatást az állam adja vagy állami erőforrásokból származik;
 - előnyöket biztosít egy vagy több vállalkozásnak – szelektív előny van jelen;
 - a támogatás torzítja vagy torzíthatja a versenyt; és
 - hatással van az uniós országok közötti kereskedelemre.

Forrás: Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (III. rész, VII. cím, 1. fejezet, 2. szakasz, 107. cikk (az EK Sz. korábbi 87. cikke)

Szabályozási háttér

- **FŐ DOKUMENTUM:** Bizottsági közlemény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról (HL C 262., 2016.7.19., 1–50. o.).
- A „Támogatás fogalmáról” szóló **értesítés** a Bizottság 2012-ben indított kezdeményezése az állami támogatás korszerűsítésére. (felülvizsgálat (fitness check) 2019-ben).
- **Konkrét útmutató** arról, hogy az állami beruházások által a gazdasági növekedésre és a munkahelyteremtésre gyakorolt hatást maximalizálni kell, a Bizottság Európai beruházási tervének megfelelően.
- A Bizottság által 651/2014/EU rendelet **csak az ösztönző hatással bíró támogatásokra alkalmazható** (2014. június 17-én elfogadott, a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló rendelet)

Bevezetés – ösztönző hatás I.

A nagyvállalkozásoknak nyújtott ad hoc támogatás **csak akkor tekinthető ösztönző hatásúnak**, ha a tagállam a fent felsorolt feltételek teljesítésének biztosításán túlmenően az adott támogatás nyújtását megelőzően ellenőrizte, hogy a kedvezményezett által összeállított dokumentáció tanúsága szerint a támogatás eredményeképpen a következők közül **egy vagy több** érvényesül:

„a) regionális beruházási támogatás esetében: a támogatás hiányában **nem került volna sor** a projekt végrehajtására az érintett térségben vagy a projekt **nem lett volna kellően nyereséges** a kedvezményezett számára az érintett térségben;

b) minden más esetben:

- a támogatás következtében lényegesen kibővült a projekt/tevékenység **hatóköre**, vagy
- a támogatás következtében lényegesen nőtt a kedvezményezett által a projektre/tevékenységre fordított **teljes összeg**, vagy
- a támogatás következtében lényegesen **felgyorsult** az érintett projekt/tevékenység megvalósítási üteme.”

Bevezetés – ösztönző hatás II.

Mindezekről eltérve „ösztönző hatásúnak tekintendők az **adókedvezmény** formájában megvalósuló intézkedések abban az esetben, ha teljesülnek a következő feltételek:

- a) az intézkedés objektív kritériumoknak megfelelően és további tagállami mérlegelési jogkör gyakorlása nélkül biztosítja a támogatás igénybevételének jogát; valamint
- b) az intézkedést azelőtt fogadták el és léptették hatályba, hogy a támogatott projekttel vagy tevékenységgel kapcsolatos munka megkezdődött volna, kivéve az adóintézkedés formájában megvalósuló módosított támogatási programok esetében, amennyiben a tevékenységre adókedvezmény formájában megvalósuló korábbi támogatási programok vonatkoztak.”

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Bizottság ellenőrizheti az általános csoportmentességi rendelet alapján nyújtott állami támogatási intézkedéseket, ezen belül az ösztönző hatás bizonyítására vonatkozó rendelkezések betartását. Az ösztönző hatás nem megfelelő bizonyítása a támogatás visszafizettetésének elrendelését vonja maga után.

Bevezetés – ösztönző hatás III.

A fentiekől eltérve **a következő támogatási kategóriáknak nem kell ösztönző hatásúnak lenniük**, illetve a következő támogatási kategóriák ösztönző hatásúnak tekinthetők:

- a) **regionális működési** támogatás, amennyiben teljesülnek a rendelet 15. cikkében meghatározott feltételek;
- b) a **kkv-k finanszírozási eszközökhöz való hozzáférését elősegítő támogatás**, amennyiben teljesülnek a rendelet 21. és a 22. cikkben meghatározott feltételek;
- „c) a **hátrányos helyzetű munkavállalók** felvételéhez bértámogatás formájában nyújtott támogatás és a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához bértámogatás formájában nyújtott támogatás, amennyiben teljesülnek a 32. és a 33. cikkben meghatározott feltételek;
- d) a **megváltozott munkaképességű munkavállalók** foglalkoztatásával járó többletköltségek ellentételezéséhez nyújtott támogatás, amennyiben teljesülnek a 34. cikkben meghatározott feltételek;
- e) a 2003/96/EK irányelv szerinti **környezetvédelmi adókedvezmény** formájában nyújtott támogatás, amennyiben teljesülnek a rendelet 44. cikkében meghatározott feltételek;
- f) a **természeti katasztrófa** okozta károk helyreállításához nyújtott támogatás, amennyiben teljesülnek az 50. cikkben meghatározott feltételek;
- g) **távoli területek lakosainak közlekedésére irányuló szociális támogatás**, amennyiben teljesülnek az 51. cikkben meghatározott feltételek;
- h) a **kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás**, amennyiben teljesülnek az 53. cikkben meghatározott feltételek.”

Introduction – Regulatory Framework

- **Treaty provisions on Competition policy** (changes after the entry into force of the Treaty of Lisbon (1 December 2009)).

Old numbering

[Treaty establishing the European Community](#) (1957)

Title VI-Common rules on competition, taxation and approximation of laws

Chapter 1 - Rules on competition

Section 1 - Rules applying to undertakings

[Article 81](#) - [Article 86](#)

Section 2 - Aids granted by States

[Article 87](#) - [Article 89](#)

New numbering

[Treaty on the Functioning of the European Union](#) (2008)

Title VII - Common rules on competition, taxation and approximation of laws

Chapter 1 - Rules on competition

Section 1 - Rules applying to undertakings

[Article 101](#) - [Article 106](#)

Section 2 - Aids granted by States

[Article 107](#) - [Article 109](#)

- **GBER: General Block Exemption Regulation** - reduces the administrative burden of State aid by increasing the number of categories of State aid notified to the Commission by 26, as well as by strengthening in the form of a text and harmonizing the rules previously laid down by five different regulations. (*Prolongation: Commission Regulation (EU) 2020/972 of 2 July 2020 amending Regulation (EU) No 1407/2013 as regards its prolongation and amending Regulation (EU) No 651/2014 as regards its prolongation and relevant adjustments, prolongation until 31 December 2023.*)

GBER (General Block Exemption Regulation)*

- Aid must lead to **new activities that would otherwise not have been achieved** and will also **promote economic development without unduly distorting competition**. When these conditions are met, aid may be granted immediately by the Member State (MS) **without prior notification to the Commission**. MSs only need to inform the Commission - using a simple fact sheet - and only after the aid has been granted.**
- The Regulation applies to "**transparent**" forms of aid, namely **grants and interest rate subsidies, loans** where the gross grant equivalent takes into account the reference rate, guarantee schemes, tax measures (capped) and certain types of advances refundable.
- Aid measures which **have not been included** in the General Block Exemption Regulation **may still be authorized**. However, they remain subject to the **traditional notification obligation**: The Commission will analyze such notifications based on existing guidelines and frameworks.

*: *Commission Regulation (EU) No 651/2014 of 17 June 2014 declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of Articles 107 and 108 of the Treaty Text with EEA relevance*

** : *Excluded sectors: fisheries and aquaculture, agriculture and parts of the coal sector. Regional aid for the steel sector, shipbuilding and synthetic fibers and regional aid targeted to specific economic sectors is also excluded. The Regulation does not apply to export-related activities or the preferential use of domestic products in relation to imported products. GBER does not apply to ad hoc aid to large enterprises (this exclusion does not apply to regional investment aid and employment aid).*

Aid Types of GBER (26)

Aid limited to SMEs

Small and medium-sized enterprises aid

- SME investment and employment aid
- Consultancy aid in favour of SMEs
- Aid for SME participation in fairs

Aid in the form of risk capital

Aid for promoting female entrepreneurship

Aid for all enterprises

Aid for Research & Development & Innovation (R&D&I)

- Aid for research and development projects
- Aid for technical feasibility studies
- Aid for industrial property right costs for SMEs
- Aid for young innovative enterprises
- Aid for innovation advisory services and for innovation support services
- Aid for the loan of highly qualified personnel
- Aid for research and development in the agricultural and fisheries sectors

Environmental aid

- Investment aid to go beyond Community standards for environmental protection
- Aid for acquisition of transport vehicles which go beyond Community environmental standards
- Aid for early adaptation to future Community environmental standards for SMEs
- Investment aid in energy savings measures
- Investment aid in high efficiency cogeneration
- Investment aid for the promotion of energy from renewable energy sources
- Aid for environmental studies
- Aid in the form of reductions in environmental taxes

Regional aid

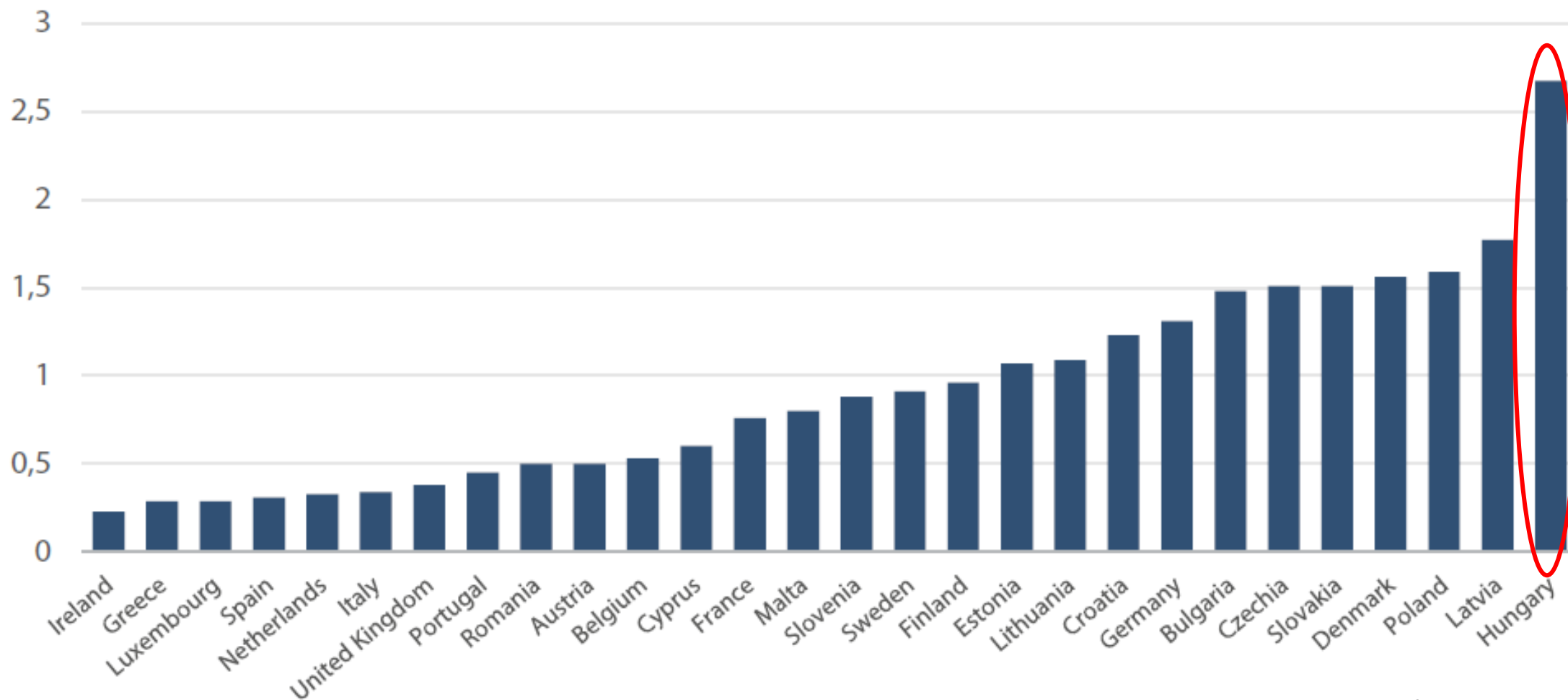
- Regional investment and employment aid
- Aid for newly created small enterprises in assisted regions

Training aid

Aid for disadvantaged and disabled workers

- Aid for the recruitment of disadvantaged workers in the form of wage subsidies
- Aid for the employment of disabled workers in the form of wage subsidies
- Aid for compensating the additional costs of employing disabled workers

Állami támogatási kiadások az EU-ban

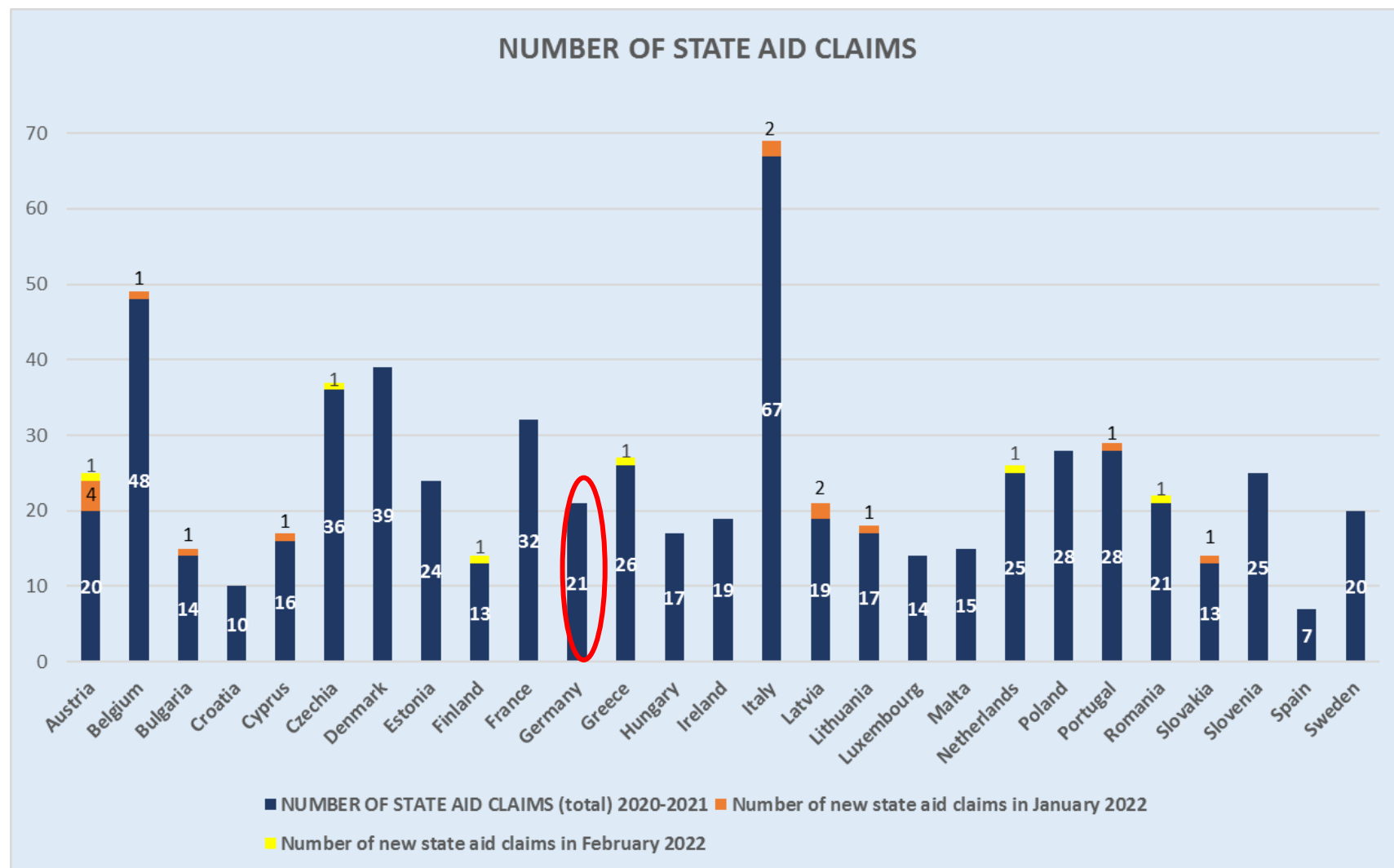
*Teljes állami támogatási kiadások a GDP százalékában 2017-ben**

Forrás: Európai Bizottság, Versenyképességi Főigazgatóság

... és egy speciális példa: a COVID – 19

Állami támogatási
bejelentések száma összesen
(2022. februári állapot):
654 darab

Bevezetés – az egyedi kormánydöntéssel (EKD) megítélt támogatás

„A **regionális támogatás** a tagállamok és az Unió **egészének gazdasági, társadalmi és területi kohézióját** mozdítja elő: a beruházások és a munkahelyteremtés támogatásán keresztül **fenntartható módon segíti a kevésbé fejlett régiók fejlődését.**

A **vissza nem térítendő, utófinanszírozott készpénztámogatás** megítélésére a magyar kormány egyedi döntése alapján kerül sor, amelyet leghangsúlyosabban a beruházás által eredményezett **árbevétel-, és bértömegnövekmény**, valamint a beruházásnak helyszínt biztosító **régió fejlettsége** befolyásol. Az egyedi kormánydöntés által nyújtható készpénztámogatás célja az, hogy ösztönözze a beruházókat a **termelésük hatékonyságának fokozására**, valamint **magasabb hozzáadott értéket teremtő munkahelyek számának növelésére, illetve fenntartására.***

A magyar kormány a támogatás nyújtásán keresztül **kiemelten** kezeli továbbá a **regionális szolgáltató központok** létrehozatalára vagy bővítésére irányuló beruházásokat.

A beruházási támogatás elérhető minden regionálisan támogatható településen tervezett projekt esetén, induló és nem induló vállalkozások számára egyaránt. **Megkezdett beruházás nem támogatható.** A támogatás elméleti maximumát a vonatkozó **regionális maximális értékek** jelentik.

Forrás: HIPA útmutató, 2021

*: Regionális támogatás **nem nyújtható** az acélipari, a szénipari, a hajógyártási, a szintetikusszál-ipari, a szállítási ágazat – a kapcsolódó infrastruktúrával együtt –, az energiatermelési és-elosztási, valamint energetikai infrastruktúrával kapcsolatos tevékenységek javára, továbbá a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás, a halászat, a bányászat és a kőfejtés ágazatában.

Rendeleti háttér

- **Általános csoportmentességi rendelet** (A BIZOTTSÁG 651/2014/EU RENDELETE (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról)
- **Az általános csoportmentességi rendeletet módosítása** az új programozási időszak központi uniós programjai, valamint a digitális és zöld átmenet miatt.

A módosítás révén lehetővé válik bizonyos uniós finanszírozású programok (pl. Horizont Europe, Interreg, InvestEU) keretében nyújtott állami támogatás, illetve állami támogatásnak nem minősülő uniós forrásokhoz kapcsolódó, tagállami forrásból nyújtott állami támogatás csoportmentesítése. A csoportmentesítés révén a tagállamok mentesülnek az Európai Bizottság felé történő előzetes bejelentési és felfüggesztési kötelezettség alól, így egyszerűbbé és gyorsabbá válik a támogatások kihelyezése. **(2021. július 23.)**
- **Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.)** az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó **közös rendelkezések**, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról
- **210/2014.** (VIII. 27.) Korm. Rendelet a **beruházás ösztönzési célelőirányzat** felhasználásáról

*: *előtte: AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről)*

Az Európai Unió

L 231

Hivatalos Lapja

Magyar nyelvű kiadás

Jogszabályok

64. évfolyam
2021. június 30.

Tartalom

I. Jogalkotási aktusok

RENDELETEK

* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1056 rendelete (2021. június 24.) az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról.....	1
* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.....	21
* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról.....	60
* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1059 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alap és külső finanszírozási eszközök által támogatott európai területi együttműködési célkitűzésre (Interreg) vonatkozó egredi rendelkezésekről.....	94
* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról.....	159

A beruházásösztönzés eszkörendszere

„A rendszerváltást követő két és fél évtizedben a magyar befektetésösztönzési politika változó eszkörendszert működtetett.” (Szanyi, 2017).

Szanyi ezen időszakon belül négy szakaszt különböztet meg az alkalmazott eszköztár jellegzetességei alapján.

„Az első három szakasz egyre kifinomultabb eszközöket alkalmazott (Antalóczy és mtsai 2014), a 2010-ben kezdődő, napjainkig tartó negyedik periódus viszont elfordulást jelent a külföldi tőkét pártoló korábbi gazdaságpolitikától.” (ÁSZ jelentés, 2019)

A három fő eszköz:

- (1) Az **adókedvezmények**, fiskális eszközök lényegében az állam jövőbeli, vagyis még meg nem „termelt” bevételeiről történő lemondást jelentenek.
- (2) **Pénzügyi támogatások** (vissza nem térítendő készpénz támogatások, pl. EKD)
- (3) A **beruházástámogató intézmények** tevékenysége, valamint a megvalósított beruházások megtérülését, hatékonyságát javító szabályozási elemek.

EKD rendelet: főbb utolsó változtatások

- **Legutolsó változ(tat)ások:**
- **2017. január 1-től** új, új, vissza nem térítendő támogatási formák kerültek bevezetésre a vállalati K+F tevékenység és a technológia-intenzív beruházások megvalósításának ösztönzése céljából.
- **2017. május 30.:** K+F EKD és képzési támogatás
- **2019. március 6.:** K+F jogcímet és technológia-intenzív jogcímet érintő változtatások (2 éves felülvizsgálat) + Borsod-Abaúj-Zemplén megye kategóriájának módosulása
- **2021. július 3.:** Somogy és Jász-Nagykun-Szolnok megye kategóriájának módosulása, és a K+F EKD feltételrendszerének módosulása
- **2022. január 1.:** Pest megyei nagyvállalatok 50%-os támogatási intenzitása (új RAG miatt)
- **2022. augusztus 12.:** fogalmi pontosítások, pl. bértömeg, nagyberuházás, adminisztrációs teher csökkentése a képzési támogatásoknál, érdekesség: KKM-HIPA viszony.

Projekt bejelentő adatlap (támogatási kérelem)

A rendelet 6. cikke rendelkezik arról, hogy mikor tekinthető ösztönző hatásúnak a támogatás:

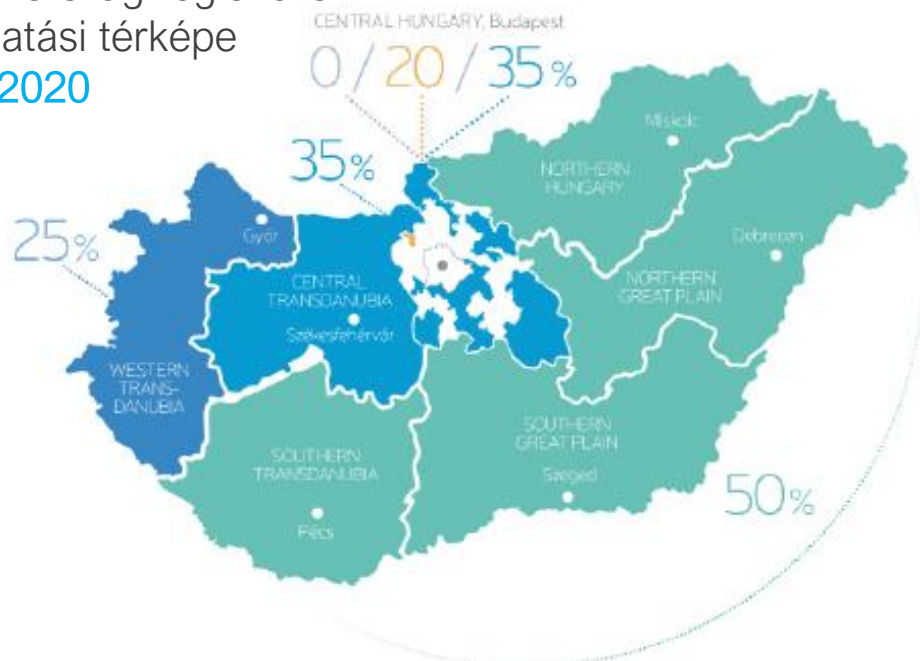
„A támogatás akkor tekinthető ösztönző hatásúnak, ha a kedvezményezett a projekttel vagy tevékenységgel kapcsolatos **munka megkezdését megelőzően írásbeli támogatási kérelmet** nyújtott be az érintett tagállamhoz. A támogatási kérelemnek tartalmaznia kell legalább a következő információkat:

- a) a vállalkozás neve és mérete;
- b) a projekt ismertetése, kezdetének és befejezésének időpontjával együtt;
- c) a projekt helyszíne;
- d) az elszámolható költségek jegyzéke;
- e) a támogatás típusa (vissza nem térítendő támogatás, kölcsön, kezességvállalás, visszafizetendő előleg, tőkeinjekció vagy egyéb) és a projekthez szükséges állami finanszírozás összege.”

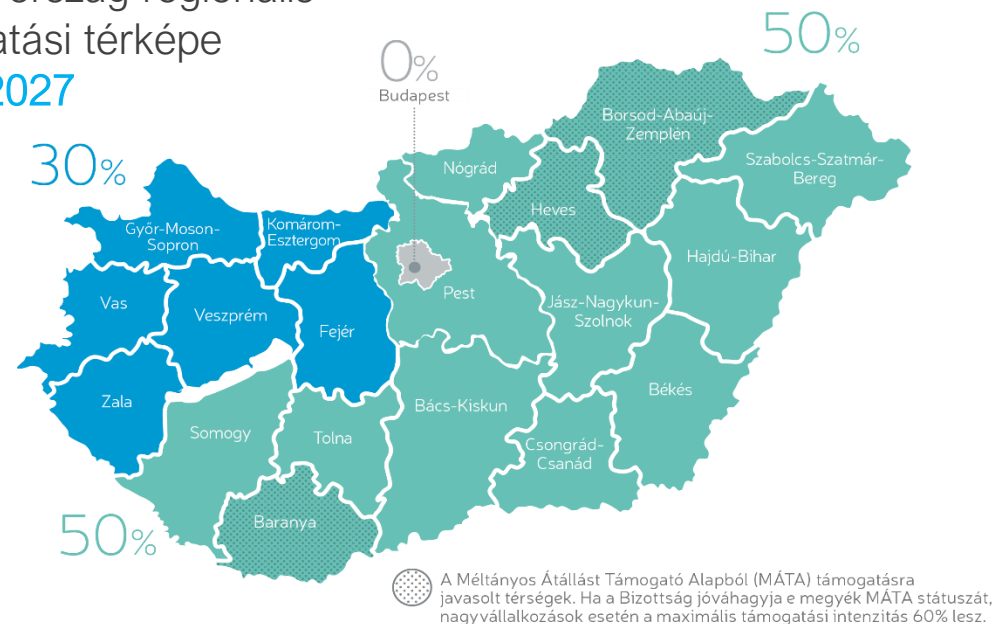
A regionális támogatási térkép és a fő szabályok

Magyarország regionális támogatási térképe 2014-2020

Forrás: HIPA útmutató, 2021

Magyarország regionális támogatási térképe 2022-2027

Az Európai Bizottság 2021. szeptember 16-i döntése alapján.

1. szabály: összeszámítás és kiigazított támogatási érték (degresszív számítási mód)
2. szabály: bejelentési értékhatás
3. szabály: áttelepítés (relokáció) tilalma

Területi kapcsolódások – jogosultsági feltételek

Eszköz alapú beruházás esetén

- Fejlett megyék:

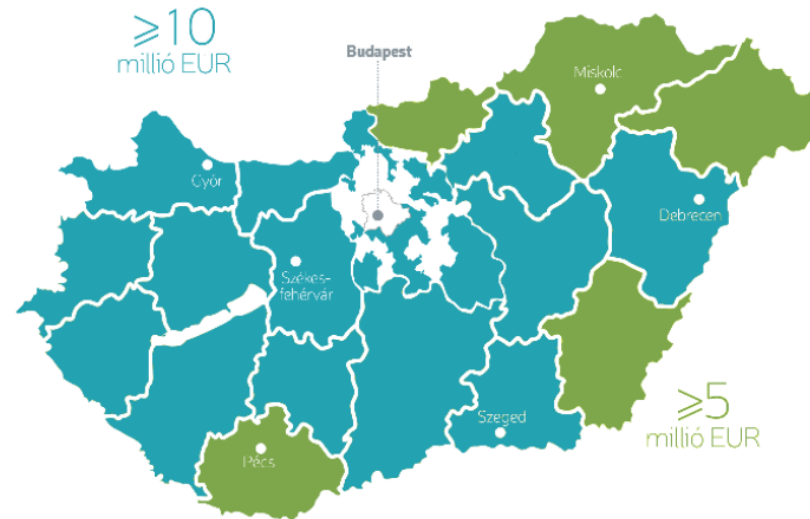
min. 10 millió eurós beruházási összeg

(Pest, Győr-Moson-Sopron, Fejér, Komárom-Esztergom, Tolna, Bács-Kiskun, Somogy, Vas, Veszprém, Zala, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád és Heves megyék)

- Fejlődő megyék:

min. 5 millió eurós beruházási összeg

(Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés és Baranya megyék)

Forrás: HIPA útmutató, 2021

Fejlesztési adókedvezmény esetén

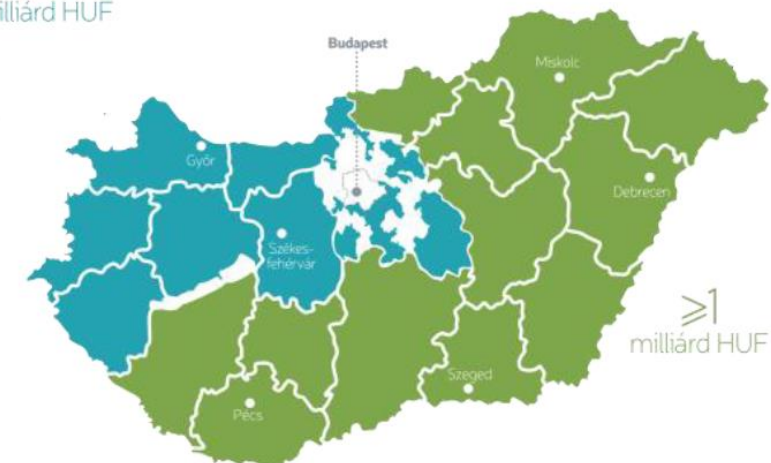
- Nem kedvezményezett régiók

(Nyugat-Dunántúl, Közép-Dunántúl, Közép-Magyarország)

- Kedvezményezett régiók

(Dél-Dunántúl, Dél-Alföld, Észak-Alföld, Észak-Magyarország)

≥3
milliárd HUF

A befektetésösztönzési rendszer I. (1990 – 2000)

A jelenleg működő hazai befektetésösztönzési rendszer **céljai alapvetően különböznek** a rendszerváltáskor meghatározott céloktól: a politikában a hangsúly egyre inkább áttolódott a **privatizációról a munkahelyteremtésre**, az európai uniós csatlakozásunk pedig nagymértékben korlátozta a támogatások nyújtásának feltételeit.

A befektetésösztönzés eszköz- és intézményrendszerét az aktuális kormányzatok már a rendszerváltást követően kialakították. A külföldi működő tőke (KMT) beáramlás a szocializmusból a piacgazdaságba történő átmenet éveiben elsődleges fontosságú volt a termelési szerkezet átalakítása, **a privatizációs bevételek növelése, a szocialista nagyvállalatok összeomlása** miatti – főként a szakmunkásokat, betanított munkásokat illetve képzetleneket érintő – **munkanélküliség enyhítése** érdekében (Majoros, 2008.).

Az 1990-es évek derekán már megjelentek a privatizációs ügyleteken túl **zöldmezős beruházások** is és a működő tőke vonzásának új eszközei. A regionális szempontok még nem kaptak szerepet a beruházások támogatásának rendszerében, ám az állam ekkor pozitívan különböztette meg a külföldi vállalkozásokat. Az 1990-es évek végére a gazdaságpolitikában megjelent a **hazai vállalkozások támogatásának** és azok munkahelyteremtésének a célja.

A befektetésösztönzési rendszer II. (2000 - ...)

Az 1990-es évek második felében már **tömegesen létesültek zöldmezős beruházások** is hazánkban. Az aktív tőkevonzási politika folytatódott, de megváltozott feltételekkel. Egyedi feltételek kialakítására egy-egy beruházás esetében már **a 2000-es évek elején** lehetőség volt, a munkahelyteremtés függvényében pedig akár teljes adómentességet is biztosított az állam (Szanyi, 2016) és Antalóczy, 2003.).

2004-es uniós csatlakozásunk előtt a befektetésösztönzésben alkalmazott eszközök nem voltak összhangban az Európai Unió (EU) versenypolitikájával. Kiemelten igaz ez a vámszabad területi szabályozásra. A csatlakozást követően elsősorban a hazai támogatási rendszert kellett összehangolni az EU támogatási politikájának tiltásaival és eszközeivel, másodsorban alkalmazkodnunk kellett az EU támogatási célrendszeréhez, prioritásaihoz.

2010-től a kormányzat a beruházási támogatásokat **egyedi kormánydöntésekkel** biztosítja az induló beruházásoknál, illetve 2012-től stratégiai partneri szerződésekkel a már megtelepedett vállalkozások esetében.

2020-tól megjelent a globális járványhoz kapcsolódóan a kapacitás újraelosztási versenyben előnyünket biztosítandó a **VNT** (versenyképességnövelő) támogatások rendszere is.

A fő szakaszok

A magasabb hozzáadott érték felé elmozdulás (2016-tól)

A külföldi tőke differenciált kezelése (2010-től)

A tőkevonzási előny eltűnése (2004–2010)

Zöldmezős beruházások és fejlesztések (1997–2003)

Zászlóshajók vonzása (1990–1996)

1990 - 1996

1997 - 2003

2004 - 2010

2010 - 2015

2016 -

Jelenlegi EKD „scheme”-ek

+ képzési támogatás

+ Fejlesztési adókedvezmény

+ K+F adókedvezmény

+ járulék- és egyéb kedvezmények

+ COVID-hoz kapcsolódó:

- KFI bértámogatás
- VNT1, 2 és 3

		Eszköz			Munkahely-teremtő	K + F
Cél	Induló vállalkozás	Induló vállalkozás	Regionális szolgáltató központ /Induló vállalkozás és nem induló vállalkozás melőtt egyaránt/	alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés		
	Nem induló vállalkozás	Nem induló vállalkozás				
Típus		CAPEX		OPEX		
KKV		✓	✓	✓	✓	x
Beruházó	Nagyvállalat	✓	✓	✓	✓	✓
Pályázók száma		több				
Beruházási költségek	Fejlett	Min. 10 millió EUR		nincs meghatározva minimum	nincs meghatározva minimum	Min. 1 millió EUR
	Fejlődő	Min. 5 millió EUR				
Új létszám	Fejlett	0 fő (bázislétszám fenntartása)		bázis + min. 50 fő	bázis + min. 50 fő	bázis + min. 10 fő*
	Fejlődő	0 fő (bázislétszám fenntartása)				
Árbevétel	Fejlett	bázis árbevétel + átlagosan 3 millió EUR/ monitoring év	bázis árbevétel és bázis bértömeg + átlagosan a bázis árbevétel vagy bázis bértömeg vagy a kettő együttes 30%-os növelése a monitoring évek alatt	-	-	-
	Fejlődő					
Bértömeg	Fejlett	bázis bértömeg + átlagosan 300 ezer EUR/ monitoring év	bázis bértömeg vagy a kettő együttes 30%-os növelése a monitoring évek alatt	bázis bértömeg + nincs meghatározva minimum	bázis bértömeg + nincs meghatározva minimum	-
	Fejlődő					
Elszámolható költségek	Telek					
	Épület	nincs limit	nincs limit	nincs limit		ÉCS
	Gépek					ÉCS
Elszámolható költségek	Immateriális javak	Max. 50%	Max. 50%	Max. 50%		
	Személyi ráfordítás				új létszám 24 havi	projekt időtartamában**
	Anyagköltség					Max. 25%
	Szerződéses kutatás					Max. 25%
Beruházási időszak		nincs korlát	nincs korlát	nincs korlát	0 - 3 év	1 - 3 év
Monitoring időszak		min. 3 / 5 év	min. 3 / 5 év	min. 3 / 5 év	min. 3 / 5 év	min. 2 év
Max. támogatási intenzitás/arány		I: regionális intenzitás	I: regionális intenzitás	I: regionális intenzitás	I: regionális intenzitás	I: 25%

*Kizárólag K+F projekten dolgozó direkt és indirekt munkavállalók; a felsőfokú végzettségűek aránya min. 50%

**A kutató-fejlesztőkre tekintettel.

Forrás: HIPA útmutató, 2022

Vizsgálandó tényezők

- EU stratégia és szakpolitikák
- Csoportmentességi rendelet, regionális támogatási térképek
- EU-s célok és a hazai befektetésösztönzési rendszer céljai
- Hazai szakpolitikák, pl. Széll Kálmán terv
- Intézményrendszer
- Eszközrendszer
- Ágazati vs területi szempontok érvényesülése
- Feltételrendszer
(pl. eltolódás a vállalatokban)

FAK

	Eszköz alapú	Munkahelyteremtő
	Elszámolható költség (JÉ)	Új munkahelyek száma
Nem kedvezményezett régió ¹⁹	3 milliárd forint	1
Kedvezményezett régió	1 milliárd forint	
Középvállalat	300 millió forint	
Kisvállalat	200 millió forint	
Egyéb beruházások	100 millió forint	

Vállalások	Eszköz alapú	Regionális szolgáltatóközpont (Eszköz alapú vagy munkahelyteremtés alapú)
Árbevétel	bázis + többlet	nincs
Bértömeg	bázis + többlet	bázis + többlet
Létszám ⁹	bázis	bázis + többlet
Felsőfokúak ¹⁰	nincs	bázis + többlet

Tanulságok

- A befektetésösztönzési rendszer **folyamatos átalakulásban** van, ujját a gazdasági folyamatok ütőerén tartva
- A rendszer „**öntanuló**”, pl. technológia-intenzív EKD „kudarca”, járvány kapcsán bevezetett VNT1, 2, 3 rendszerek
- Azonnali reakció szükséges a beruházók részéről, ennek **platformja** kialakult, részben a stratégiai partnerségek által
- A hazai nemzeti befektetésösztönzési rendszer **nemzetközi elismertsége** magas, **hatékony**nak mondható, főként a szabályozók (pl. kötelező vállalások) „testreszabása” által
- **Technológiai, ágazati és területi elmozdulások** is megfigyelhetők
- Folyamatosan bővülő és a **magas(abb) hozzáadott érték felé elmozduló** támogatási rendszer
- Intézményrendszeri átalakulás (NIPÜF Zrt., KKM-HIPA, új minisztérium kompetenciaterülete/lehatárolás (Építési és Beruházási Minisztérium))
- Az állami támogatás „nice to have” státuszának „must have”-re módosulása – abszolút vizsgálendő telepítési/újraberuházási tényező és a verseny felgyorsulása

Jövőbeli kérdések

- Új EU-s szabályozás hatásai

- CPR
- Kihelyezett eszközök
- Beszállítói kapcsolatok
- Áttelepítés
- K+F(+I?) tevékenységek
- „Home office” kezelése regionális beruházási szempontból?

- Átrendeződő és átalakuló globális helyzet

- ESG, digitalizáció, „zöldítés”
- E-mobilitás vs hidrogéncella, önvezetés, SSC-k, szektorális határok?
- ázsiai cégek térnyerése és közép-, hosszútávú szándékai

- Hazai vállalkozások potenciálja és gazdasági helyzet pl. Magyar Multi Program

- Összhang a más forrásokkal, pl. ESIF, MÁTA

Fő következtetések I. (2010-2017)

„2010. és 2017. között a befektetésösztönzési politika fő célja a **munkahelyteremtés** volt, emellett a **tudásintenzív (ipari) ágazatok** beruházásainak ösztönzése, a **kutatás-fejlesztés (K+F)** fejlesztése, valamint a kis- és közepes vállalkozások (KKV) **beszállítói pozícióinak** javítása.

A kormányzati programok kijelölték a **preferált ágazatokat**, célul tűzték ki a beruházások területi koncentrációjának csökkentését, az elmaradott térségek fejlesztését. A befektetésösztönzés stratégiai céljait a kormányzati stratégiák, tervek tartalmazták, azonban a dokumentumokba **számszerűsített eredménycélokat, ütemezést, indikátor- és monitoring rendszert jellemzően nem építettek be.**

A befektetésösztönzési rendszer működésének **irányító szervi illetve kezelő szervi nyomon követése nem valósult meg**: nem értékelték, hogy az új munkahelyek létesítésére vonatkozó vállalásokat a támogatott cégek milyen arányban teljesítették, illetve hogyan teljesítették a munkahelyek fenntartására vonatkozó kötelezettségeket. A támogatás keretfeltételeit és a támogatások jogosultsági kritériumait kormányrendeletekben szabályozták. **A kormány a beruházásösztönzés intézményrendszerét kiépítette és a befektetések ösztönzéséhez biztosította a forrásokat.**”

Fő következtetések II. (2010-2017)

- A kormány által a beruházásösztönzési célelőirányzatból támogatott beruházások esetében a vállalkozások az elemzett időszakban több mint **34 ezer új munkahelyre** (120 vállalkozás), a foglalkoztatási célokat szolgáló elkülönített alapból támogatott vállalkozások pedig 25 ezer új munkahelyre tettek vállalásokat.
- A vállalkozások versenyképességét és a K+F tevékenységeket támogató európai uniós programok hozzájárultak új beruházások létrehozásához, meglévők bővítéséhez, valamint új munkahelyek létrehozásához. **2010 és 2017 között 682,8 Mrd Ft értékű közvetlen támogatásban és adókedvezményben** részesültek a pályázatot nyert vállalkozások.

Az ITD Hungary Zrt., az NKH és az NBÜ által támogatott beruházások és a vállalt új munkahelyek száma 2010-2017. között

Év	Befektetési projektek száma (db)	Vállalt új munkahelyek száma (fő)
2010	6	1 067
2011	4	3 158
2012	1	15
2013	12	4 139
2014	26	8 760
2015	14	3 628
2016	18	5 549
2017	39	8 611
Összesen	120	34 927

Forrás: a KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ számítás

Negatívumok:

- A **K+F beruházások** számottevő növekedése nem valósult meg.
 - **Dél-Dunántúl** helyzete érdemben nem változott.
- A támogatott vállalkozásoknak a **KKV-k beszállítói hálózatfejlesztésében** való együttműködésével kapcsolatos célok megvalósulása visszamérés, nyomon követés hiányában nem értékelhető.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

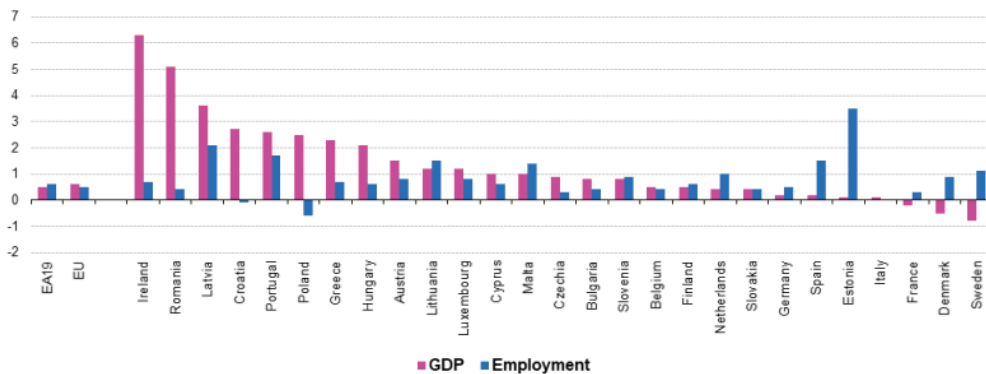
viktoria.jozsa@nordconsult.hu

Hatás a versenyképességre?!

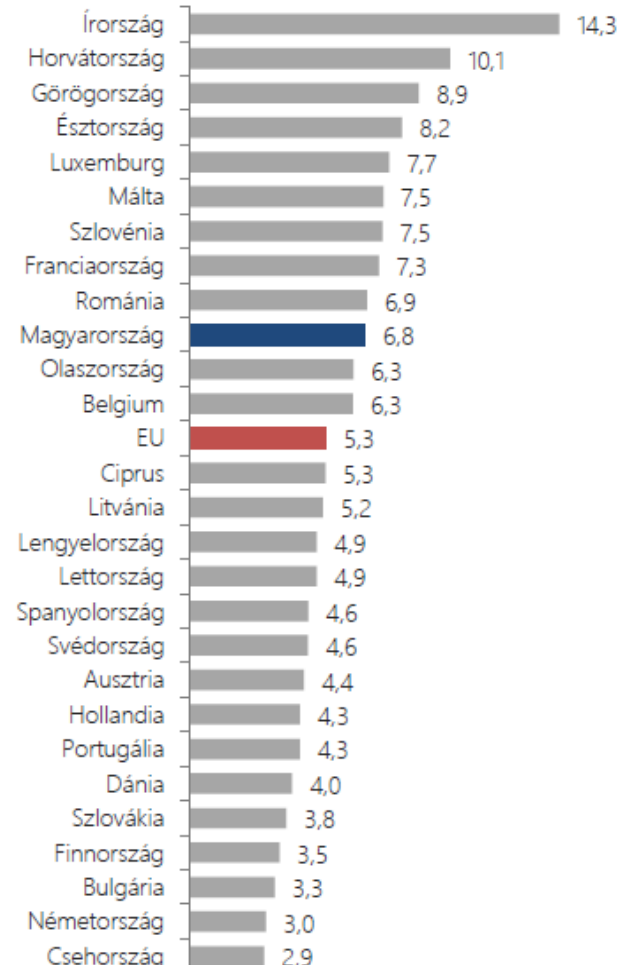

GDP and employment growth rates, % change over the previous quarter, based on seasonally adjusted data, 2022Q1

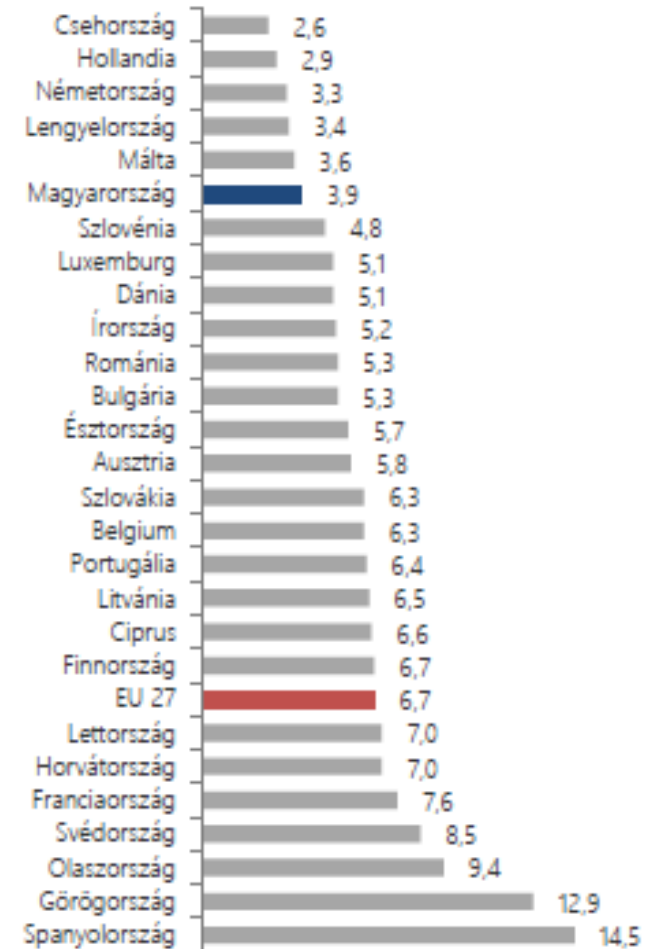

Source: Eurostat (online data code: namq_10_gdp, namq_10_a10_e)

ec.europa.eu/eurostat

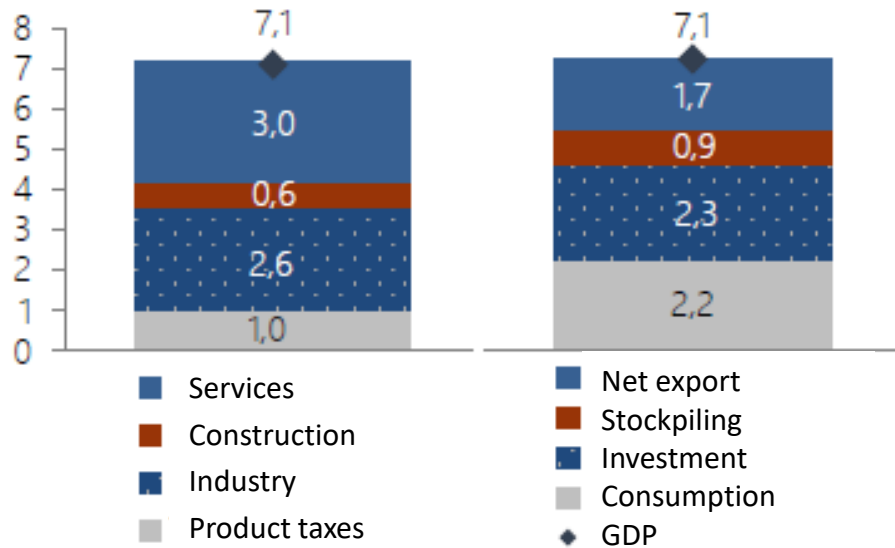

GDP change in Q1-3 2021, year/year%, adjusted with seasonal and calendar effect
Source: Ministry of Finance

Unemployment rate in October 2021 (% seasonal adjustment)
Source: HCSO

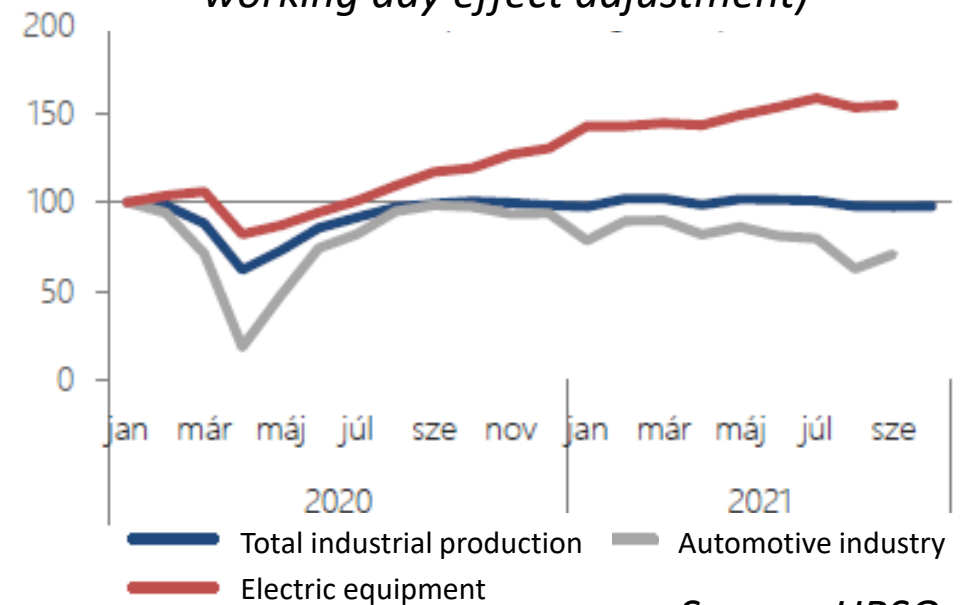
Hatás a versenyképességre?!

Elements of GDP growth in 2021 Q1-3 (in pp)

Agriculture: 0,0. Source: HRSO

Volume change of industrial production
(January 2020=100, seasonal and working day effect adjustment)

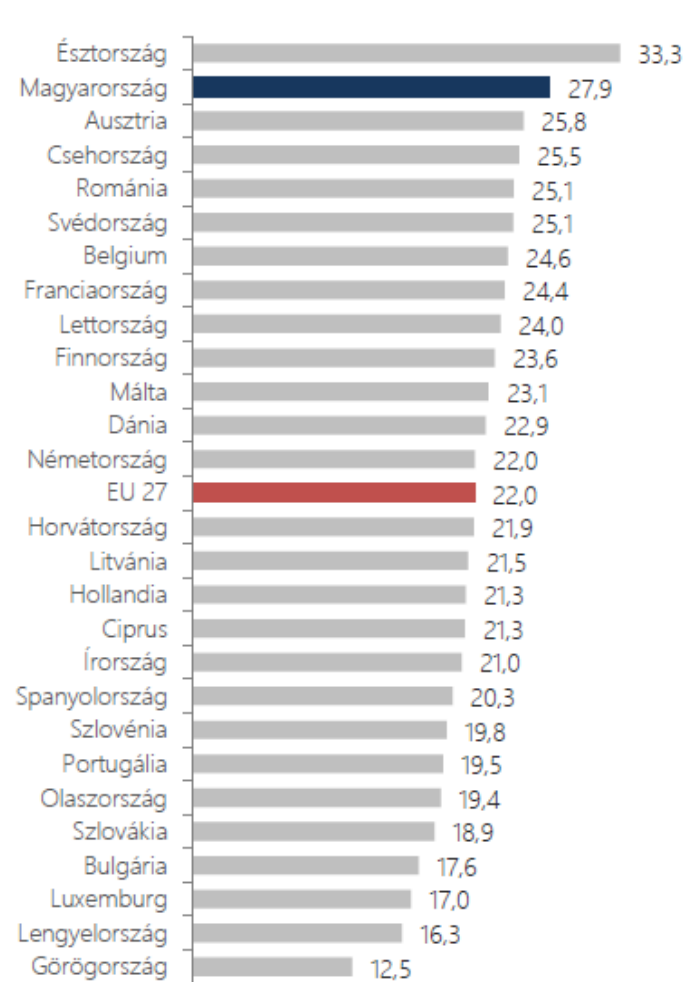

Source: HRSO

Hatás a versenyképességre?!

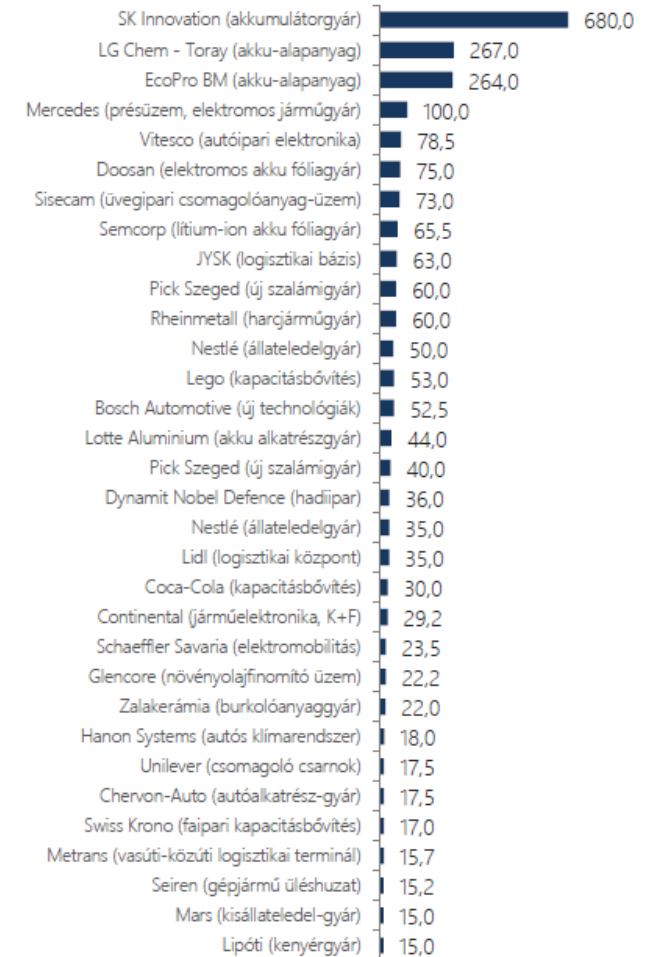

- Outstanding **FDI-attraction** capacity
- **Investment decisions** are continuously launched (appr. 7% of annual GDP)
- Expected contribution of the additional capacities to **export performance** in the mid-term is about 30-49% of the current annual export
- Expected **GDP contribution** is 11-15% in the next years (investment+export effects)
- Most **investment-intensive sectors**: automotive, machinery, steel, medicine, food and commerce

Investment rates in Q3 2021

(in % of GDP, rolling amounts for 4 quarters)

Flagship investments launched from 2020

(in billion HUF)

Szakpolitikai szabályozás/priorizálás

A 2010-ben nyilvánosságra hozott, 10 évre szóló **Nemzeti Együttműködés Programja:**

A befektetésösztönzést kiemelten kezeli, de nem határozza meg sem a végrehajtásban (a feladatok ellátásában), sem a nyomon követésben a felelősöket és a határidőket, így a befektetésösztönzési célok nyomon követését sem. A program céljainak teljesítésére vonatkozó értékelés, a program felülvizsgálata és szükség szerinti átdolgozása az elemzett időszakban nem történt meg. (ÁSZ elemzés, 2019)

A Széll Kálmán Terv 2.0: a külföldi befektetők magyarországi beruházásainak ösztönzése azért kiemelt cél, „mert azok kedvező hatást gyakorolnak a gazdasági növekedésre és a foglalkoztatásra, hozzájárulnak a magyar gazdasági szereplők nemzetközi piaci pozícióinak javításához, növelik a költségvetés bevételeit, hozzájárulnak a modern technológiák magyarországi importjához és a hazai kis- és középvállalati háttérpar erősödéséhez”.

A terv alapján a Magyarországra 2012-ben beáramló külföldi működő tőke volumenének (22 980 Mrd Ft) egy évtized alatt (2022 végéig) meg kell duplázódnia. A terv kiemeli a Magyarországon már megtelepedett külföldi befektetések utógondozásának fontosságát (ún. **after care tevékenység**) is.

Szakpolitikai kapcsolódások

Beruházásösztönzéssel összefüggő célok a kormányzati programokban

Célok ↓	Kormányzati programok					
	NEP Nemzeti Együtt- működés Programja 2010-2020	ÚSZT Új Széchenyi Terv 2011-2021	SZKT Széll Kálmán Terv 2.0 2012-	KS Külgazdasági Stratégia (vitairat) 2012-2020	NKFIS Nemzeti K+F+I Stratégia 2013-2020	OTFK Terület- fejl. Kon koncepció 2014-2030
KMT beáram- lásának növelése			√	√		
Foglalkoztatás növelése	√	√	√	√		
A K+F+I ösztönzése	√	√	√		√	√
KKV-k beszállítói helyzetének javítása	√	√	√	√		√
Terriletileg differenciált támogatások			√	√		√
Kiemelt ágazatok fejlesztése	√	√	√	√		√

Forrás: a kormányzati programok alapján, ÁSZ szerkesztés

Ágazati kapcsolódások

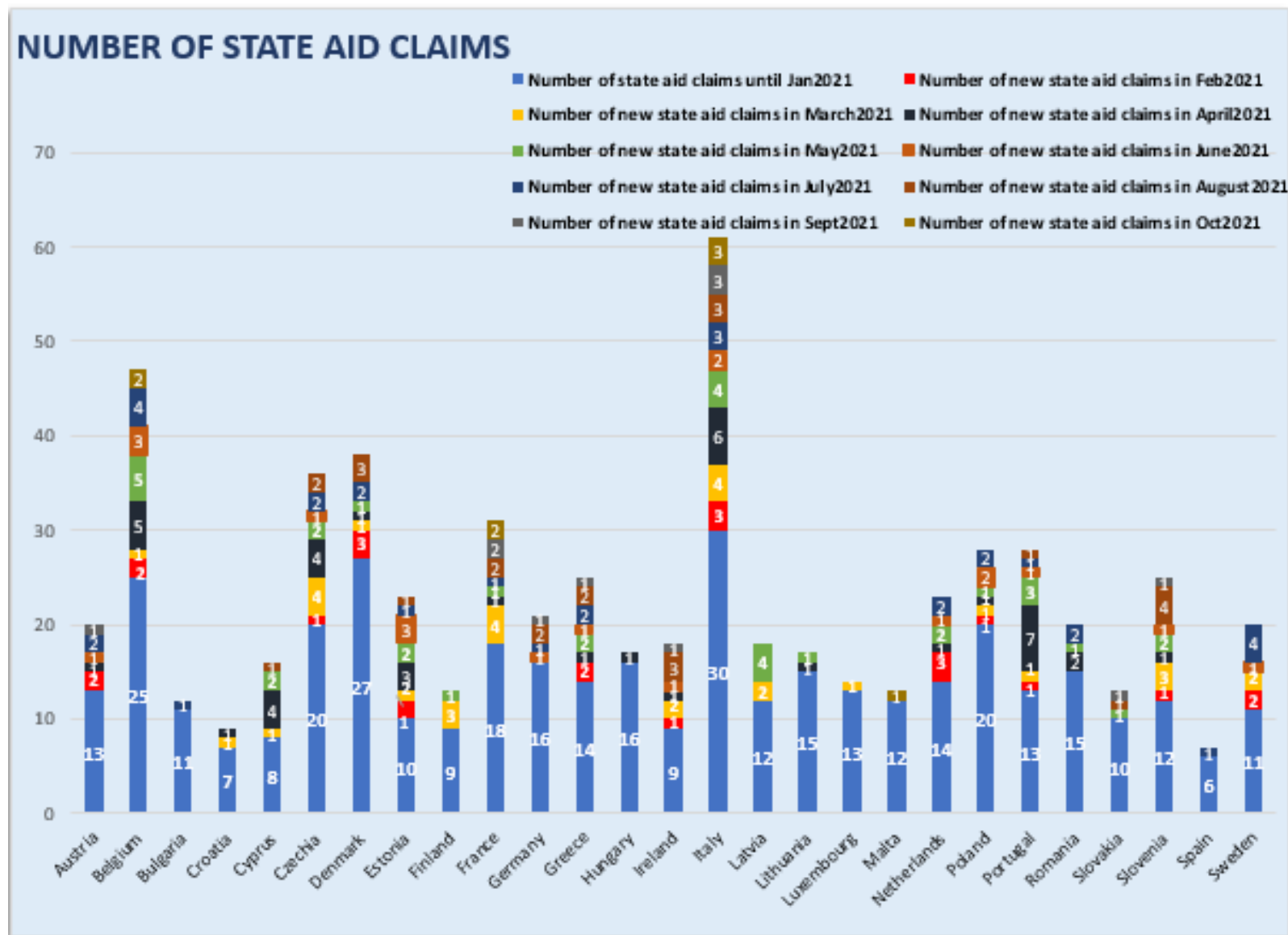

Egyes iparágak és szolgáltatások fejlesztésével kapcsolatos célok a kormányzati programokban

Ágazatok↓	NEP Nemzeti Együtt- működés Programja 2010-2020	ÚSZT Új Széchenyi Terv 2011-2021	SZKT Széll Kálmán Terv 2.0 2012-	KS Külgazdasági Stratégia (vitairat) 2012-2020	OTFK Terület-fejl. Kon koncepció 2014-2030
kreatív iparágak	√	√	√		√
egészségipar	√	√	√	√	√
high-tech ipar	√				
zöld gazdaság, környezetvédelem	√		√	√	√
mezőgazdaság/élelmiszeripar			√	√	
járműipar, közlekedés		√	√	√	
szolgáltatások				√	
elektronikai ipar			√	√	
IT szektor		√			√
logisztika		√	√		

Forrás: a kormányzati programok alapján, ÁSZ szerkesztés

Reflektálás ...

Number of state aid claims altogether: 613

Elszámolható költségek

Az **elszámolható költségek** meghatározására a beruházónak két módon van lehetősége:

- 1) Eszköz alapon: a beruházáshoz kapcsolódóan beszerezett tárgyi eszközök és immateriális javak számolhatók el.
- 2) Munkahelyteremtő alapon: a beruházási időszak során (maximum 3 év) újonnan teremtett munkahelyek két évre számolt személyi jellegű ráfordításai számolhatók el.

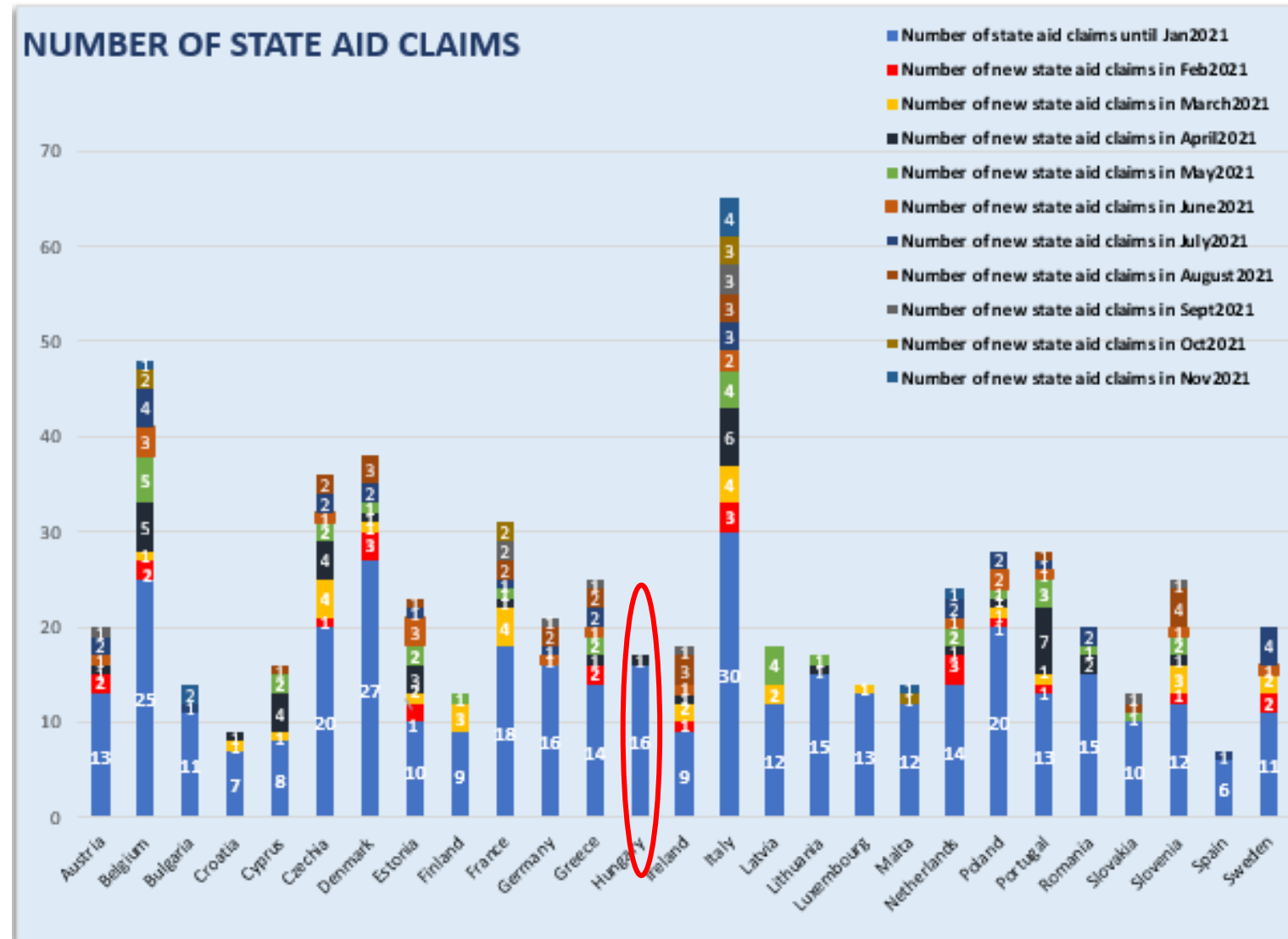
Regionális támogatás ún. **induló beruházás**hoz nyújtható, amely jelentheti

- - új létesítmény létrehozatalát (zöldmező),
- - meglévő létesítmény bővítését (kapacitásbővítés),
- - meglévő létesítmény gyártásának új termékkel történő bővítését (termékdiverzifikáció),
- - meglévő létesítmény termelési folyamatának megváltoztatását (eljárási innováció),
- - létesítmény felvásárlását (barnamező).

A Specific Example: COVID – 19

Number of state aid claims altogether: 622, as of November 2021

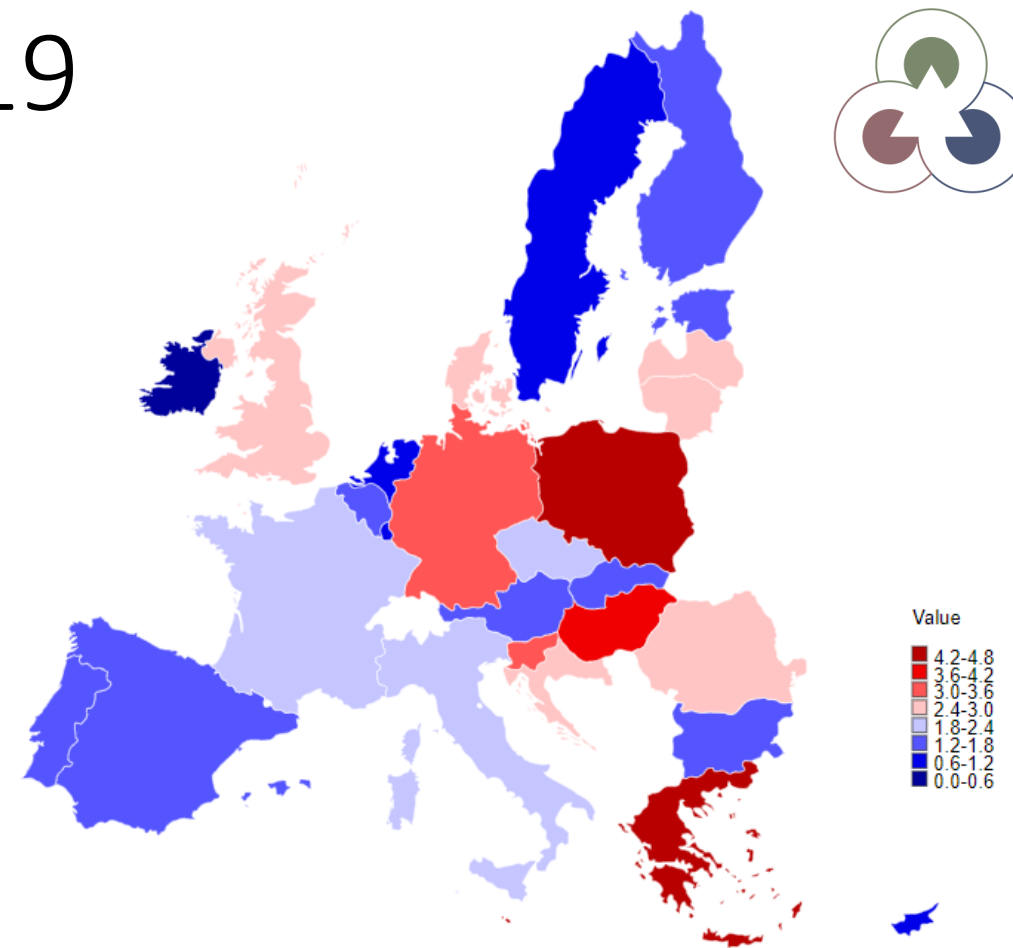

Source: own construction, based on public data, 2022

A Specific Example: COVID – 19

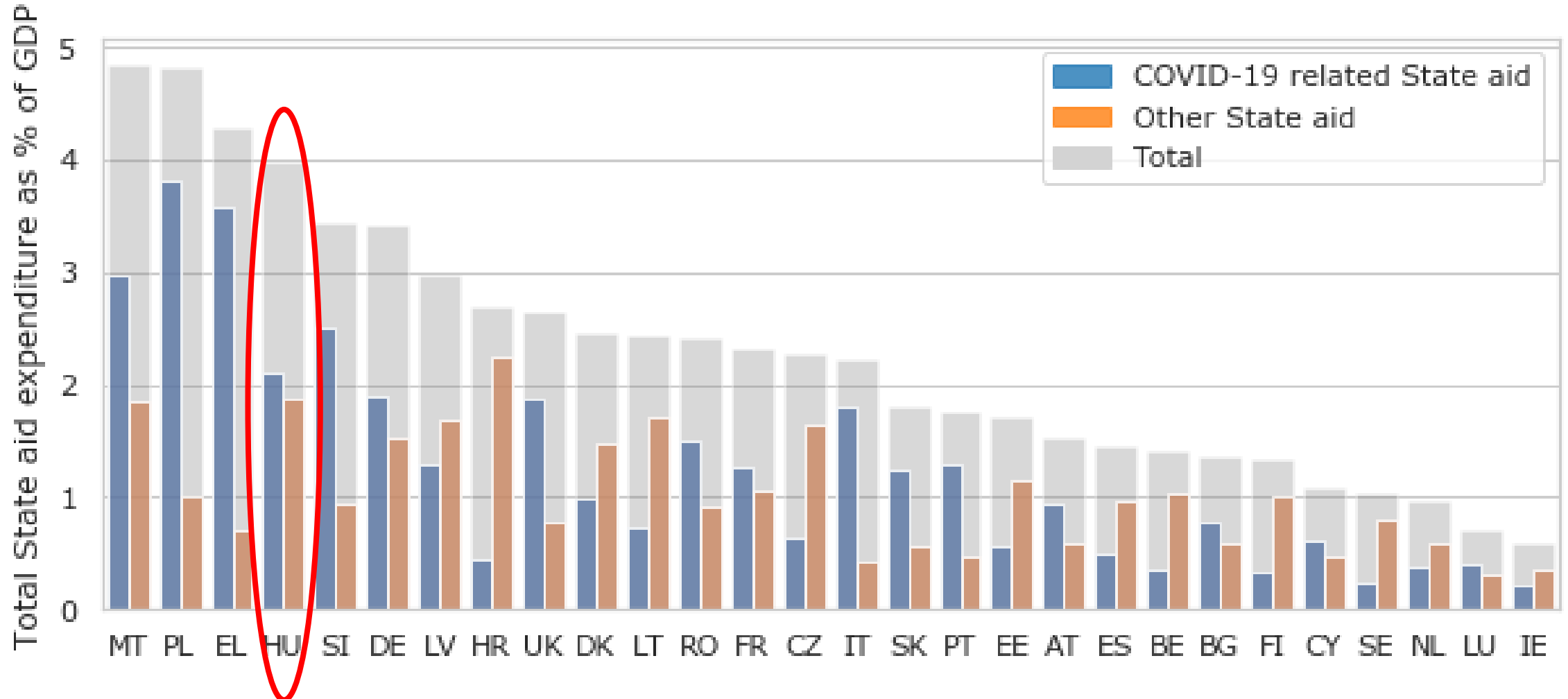

*Total State Aid expenditure by Member States,
as % of national 2020 GDP*

EU 27 Member States spent EUR 320.22 billion, i.e. 2.39% of EU 27 2020 GDP on State aid for both COVID-19 and other measures*. This amount represents **almost two-and-a-half times the expenditure in 2019** and an increase of 1.58 percentage points (pp) of GDP in relative terms. Although COVID-19 measures represent a minority of all active measures in 2020, they mobilised unprecedented levels of support to ensure that **otherwise viable businesses hard-hit by the COVID-19 pandemic crisis could keep afloat.**

A Specific Example: COVID – 19

The Hungarian Example

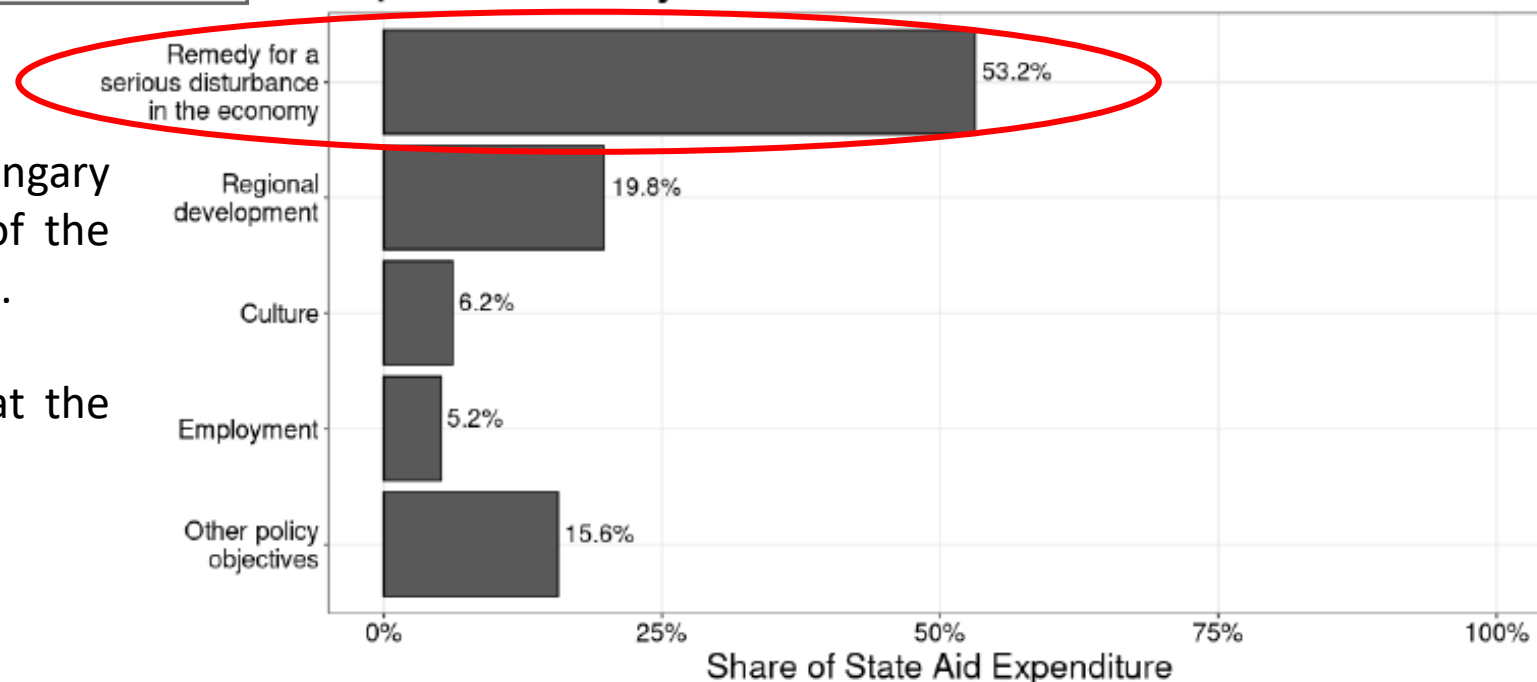
State Aid Measures in 2020		
Type of Procedure	Number of Active Measures	Share of Total
Total	110	100.0%
Agriculture Block Exemption Regulation	11	10.0%
Fisheries Block Exemption Regulation	1	0.9%
General Block Exemption Regulation	64	58.2%
Notified Aid	34	30.9%

The total number of active measures corresponded to **110** in 2020 and the number of **GBER** measures reached **58.2%** of the total number of measures.

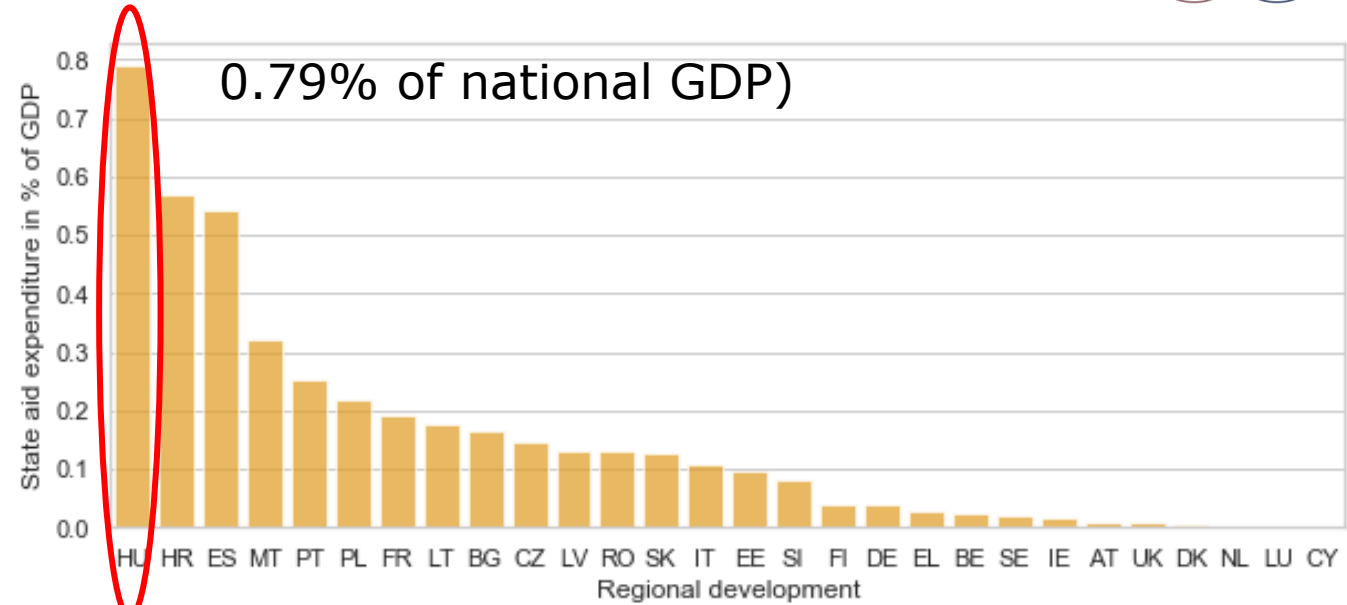
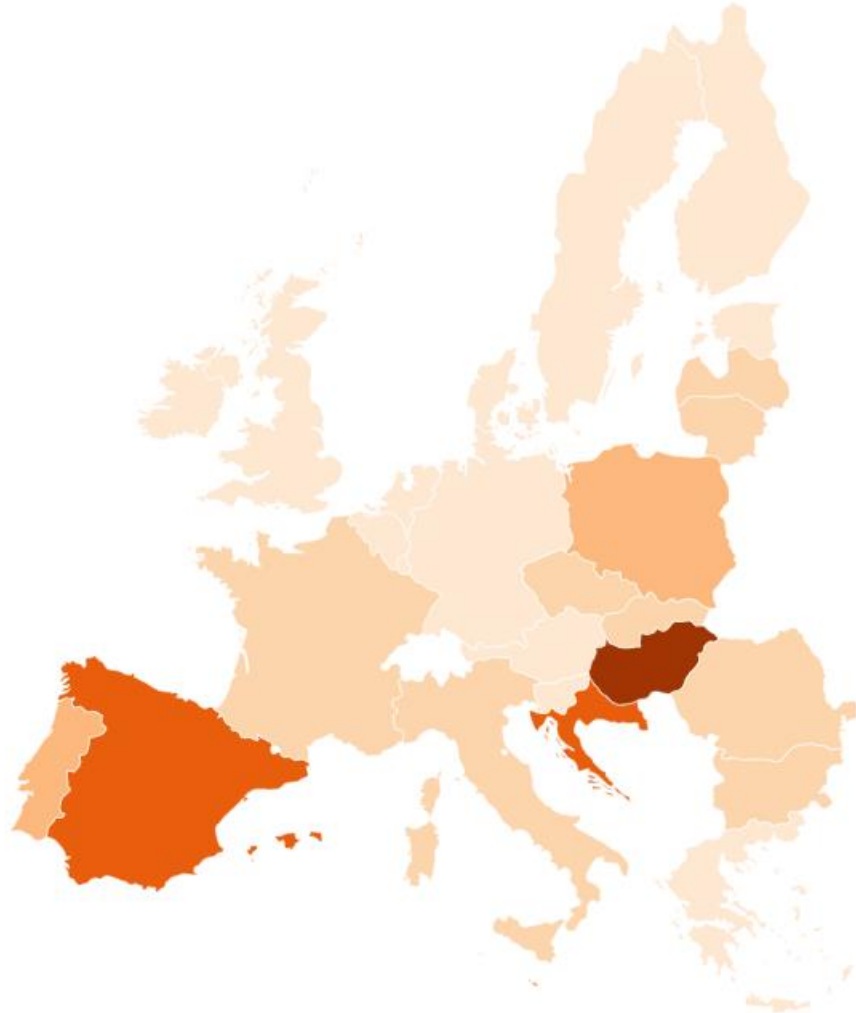
In 2020 the Covid19-related expenditure for Hungary amounted to 2892.2 million EUR i.e. **53.2%** of the total State aid expenditure (5436.5 million EUR).

The share of Covid19 State aid expenditure at the EU27 level is **59.3%**).

Top State Aid Objectives in 2020

The Hungarian Example

State aid expenditure in Regional development by Member State, as % of national GDP in 2020

Source: State Aid Scoreboard, 2021

Main legal background:

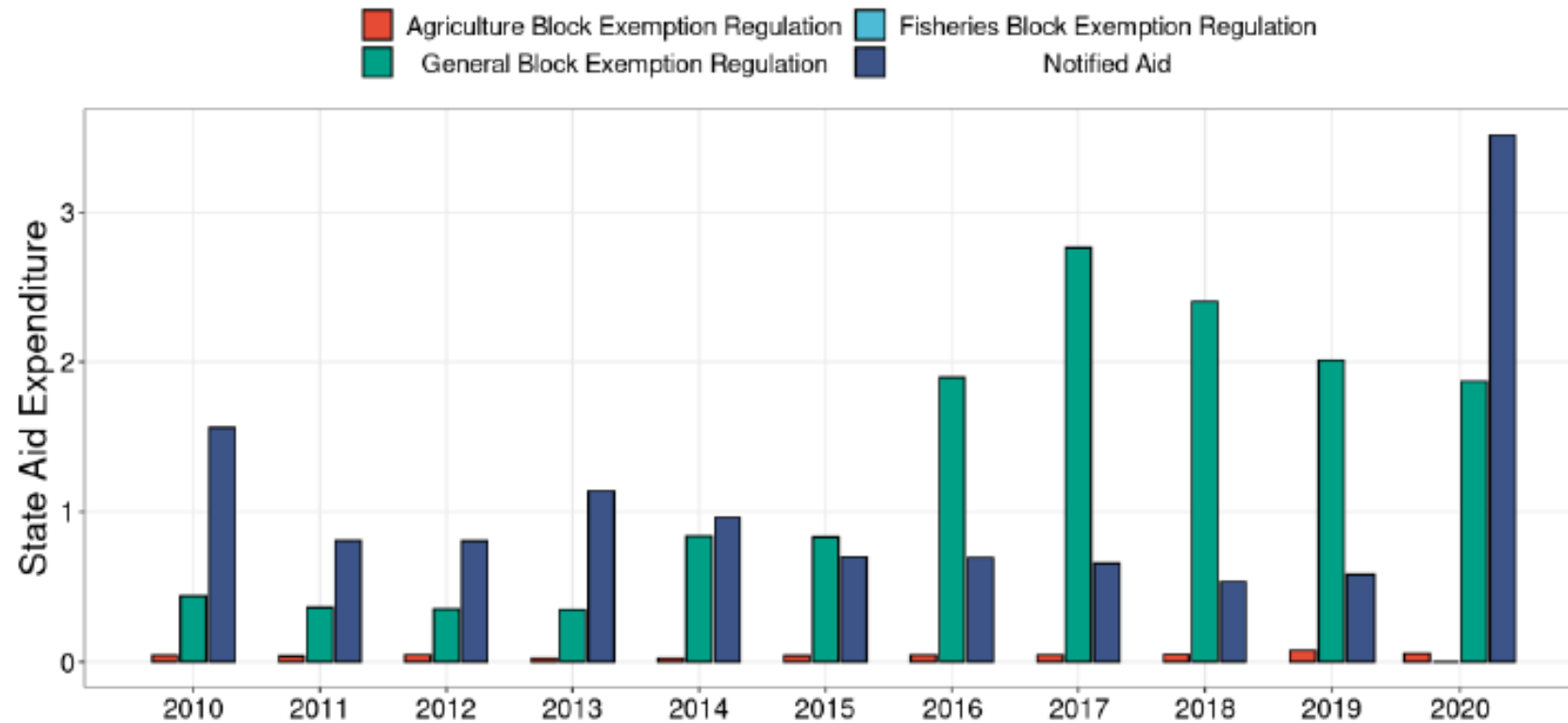
Government Regulation **210/2014**. (VIII.27.) **regulating** the utilization of the **Hungarian** investment incentive earmarked scheme

The Hungarian Example – GBER+Notification

The evolution of the components of the State aid expenditure for Hungary during the period 2010-2020. Between 2010-2020 Hungary spent 26.5 billion EUR.

State Aid Spending in Billion EUR 2010-2020

State Aid Expenditure during 2010-2020		
Type of Procedure	Expenditure (Billion EUR)	Share of Total
Total	26.5	100.0%
Agriculture Block Exemption Regulation	0.5	1.9%
Fisheries Block Exemption Regulation	less than 0.1	less than 0.1%
General Block Exemption Regulation	14.1	53.2%
Notified Aid	11.9	44.9%

The Hungarian Example - GBER

In terms of State aid instruments, Hungary privileged the use of

- “Direct grant” (around 2713 million EUR, 49.9% of total State aid spending), followed by
- “Direct grant/ Interest rate subsidy” (1813 million EUR, 33.3% of total State aid spending), and
- “Equity intervention” (around 208 million EUR, 3.8% of total State aid spending).

Top GBER Articles in 2020

Main Stages in FDI Support – towards a ,mature' system

Shift to higher value-added (from 2016)

Differentiated handling of FDI (2010-2015)

Vanishing advantage in investment attraction (2004–2010)

Greenfield investments and developments (1997–2003)

Attracting Flagship projects(1990–1996)

1990 - 1996

1997 - 2003

2004 - 2010

2010 - 2015

2016 -

Conclusions

- **State aids are widely used in Hungary** (mainly direct cash grants for regional development) as efficient incentives for FDI
- **COVID-related incentives** have been systematically introduced in Hungary and contributed to **increased ,resiliency’ and ,viability’** of the industrial players
- There are **good perspectives for future investments** – COVID-related incentives and other VIP cash subsidies are very popular, while state aids have become a **,must-have’** instead of a **,comparative advantage’**
- There is a shift in the **FDI-support system** from the early-phases to a more **,mature’ framework**, focusing on high(er) value-added – current modification of the main regulation (310/2022. (VIII. 11.))
- **Macroeconomic data is favourable** in absolute and relative (EU) terms also
- In the meantime, there are some threats, such as the armed conflict in the neighborhood, the difficulties in the supply chains, and the Hungary-EU relationship, affecting the ESIF funds also

Thank you for your kind attention!

viktoria.jozsa@nordconsult.hu

Introduction – Regulatory Framework

2. The following **shall be compatible** with the common market:

- (a) aid having a **social character**, granted to individual consumers, provided that such aid is granted without discrimination related to the origin of the products concerned;
- (b) aid **to make good the damage caused by natural disasters** or exceptional occurrences;
- (c) aid granted to the **economy** of certain areas...

3. The following **may be considered to be compatible** with the common market:

- (a) aid to promote the **economic development** of areas where the standard of living is abnormally low or where there is serious underemployment;
- (b) aid to promote the execution of an **important project** of common European interest or to remedy a serious disturbance in the economy of a Member State;
- (c) aid to facilitate the development of certain **economic activities** or of certain economic areas, where such aid does not adversely affect trading conditions to an extent contrary to the common interest;
- (d) aid to promote **culture and heritage conservation** where such aid does not affect trading conditions and competition in the Community to an extent that is contrary to the common interest;
- (e) such **other categories** of aid as may be specified by decision of the Council acting by a qualified majority on a proposal from the Commission.

(Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, Article 107 (ex Article 87 TEC))

State Aid Modernisation (SAM)

- On 8th May 2012, the European Commission set out an ambitious **State aid reform programme** with three main, closely linked objectives:
 1. Foster **growth** in a strengthened, dynamic and competitive internal market
 2. Focus **enforcement on cases** with the biggest impact on the internal market
 3. Streamlined **rules** and faster **decisions**
- Under the European Commission's 2012 State aid modernisation initiative (SAM), **transparency became a 'pillar' of State aid control**. This was motivated by an emphasis on accountability, improving the effectiveness of policies, and ensuring a 'level playing field' in State aid. Thus, **firms** should be able **to access information on State aid** received by their **competitors**; **taxpayers** should be able to find details of **how public money is spent**; and the **Commission** should have a better understanding of how, why and where undertakings are being **subsidised**. Fitness check in 2019.
- From July 2016 this meant that information on **all individual awards exceeding €500,000** has had to be reported within 6 months and available online. *This applies to granting authorities of all types – whether national, regional, local or agencies acting on their behalf. To this end, the Commission developed an IT platform, the **Transparency Award Module (TAM)**.*